

Cross-overs in de kunst: Berndnaut Smilde

Berndnaut Smilde, *Breaking the Fourth Wall* 2018, Platform, Armory Show, New York, foto Cassander Eeftinck Schattenkerk

Kunstenaars die de gebaande paden verlaten en het avontuur aangaan, ontwikkelen vaak spannende cross-overs. Door zich op een totaal ander medium te richten dan waartoe ze zijn opgeleid of door een bijzondere mix aan media toe te passen, krijgt hun werk een nieuwe dimensie. Berndnaut Smilde houdt zich vooral bezig met het kunstmatige: hij forceert het landschap met zijn spectaculaire projecties, produceert vreemde geuren in bestaande ruimtes en hij maakt zinnenprikkelende wolken over de hele wereld.

Door Etienne Boileau

Op welk moment bedacht je dat je kunstenaar wilde worden?

"In '97 kwam ik op de Academie Minerva. Na het eerste jaar dacht ik: 'hier kan ik wel wat mee, dit wil ik ook afmaken.' Dingen maken heeft me altijd getrokken en mijn moeder was ook kunstenaar."

Waar richtte je je op tijdens je opleiding?

"Op Minerva was ik veel aan het schilderen. Aan het eind ging ik wat meer richting installatieachtige werken; werk waar je je als publiek wat meer toe kunt verhouden. Mijn schilderijen werden langzaam een soort van verpakkingen, en daarna nog meer een soort van bouwmarktachtige installaties. Mijn interesse in ruimtelijk werk is daar ontstaan."

Wat ben je na de academie gaan doen?

"Na een paar jaar wat geëxperimenteerd te hebben, ben ik naar het Frank Mohr Instituut gegaan, een tweede fase opleiding. Ik had het gevoel dat ik me nog verder kon ontwikkelen, wilde wat meer onderzoek doen."

Wat deed je er anders dan op Minerva?

"Het ging er daar meer om dat je de dingen vanuit een schilderkunstige achtergrond bekeek; mensen zijn er met film, video, fotografie en ruimtelijk werk bezig. Ik ben er afgestudeerd met een installatie: een soort balkon van piepschuim als een verwijzing naar het balkon van Romeo en Julia. Het ging meer om het

idee waar een balkon voor staat: macht en rijkdom. Ik had het piepschuim met gips bestreken; het was dus eigenlijk heel fragiel. Iets wat er perfect uitziet, kan zo falen als je het gaat gebruiken."

Ironie?

"Ja misschien eerder dat. Het werk was niet maatschappijkritisch of politiek bedoeld. Ik had een projectie van een galerijflat precies uitgelijnd achter dat balkon. Je zag ook het contrast en de tegenstrijdigheid tussen die moderne galerijflat en dat balkon."

Is dat kenmerkend voor je installaties, die ironie?

"Nou nee. In mijn werk heb ik op heel veel ruimtes gereageerd en daarbij vooral de architectuur van die ruimtes onderzocht. Ik maakte site specific installaties en ook geuren. Denk aan een ventilatieschacht die ik in elkaar heb gezet met allemaal buizen die de geur van de tentoonstellingsruimte omzetten in een antiseptische ziekenhuisgeur. Je vroeg je als publiek af: waarom moet de lucht hier gezuiverd worden, wat heeft zich hiervoor afgespeeld?"

En die regenboogprojectie in Australië vanuit een vuurtoren?

"Ik heb indertijd de halve kap van de vuurtoren met prismatisch folie afgeplakt, de andere helft naar de zee was open. Elke zeven en een halve seconde kwam er zo'n kleurspectrum over het landschap heen en dat verdween dan weer. Je verandert daarmee het landschap even voor een kort moment. De geprojecteerde regenboog had ook echt een grens. Het spectrum houdt op bij het punt waar wij als mens lichtgolven nog kunnen waarnemen."

Je bent toch vooral bekend om foto's van zelfgeproduceerde wolken?

"Klopt ja. Mijn eerste wolk was *Nimbus Probe*, gemaakt in een miniatuurruimte van Probe, een kunstenaarscollectief in Arnhem, met wanden van een meter hoog. De foto heb ik toen zelf gemaakt."

Is dat niet ingewikkeld, om zelf die foto's te maken terwijl je op hetzelfde moment die wolken moet fabriceren?

"Zou wel kunnen, maar er is maar maximaal tien seconden om die wolken te fotograferen, daarna zijn ze weg. Ik moet dus snel uit beeld rennen met mijn afstandsbediening, en dan gauw klik. Daarom werk ik liever met een vaste fotograaf, in mijn geval Cassander Eeftinck Schattenkerk."

Onderwerp je de ruimte eerst aan een onderzoek voor je begint?

"Als ik in een ruimte kom, ga ik eerst kijken waar ik die wolken wil hebben en in welk frame. Je gaat testen: wat doet die rook in de ruimte, hoe vochtig moet het zijn, etc. Dan maak ik zelf een eerste foto. Later komt de fotograaf en met hem ga ik het licht bepalen. De materialiteit in een foto vind ik heel belangrijk: Wat is hout, wat zijn de tegels, wat is metaal? De foto is tenslotte het eigenlijke werk."

Zoek je niet ook naar specifieke associaties?

"Nee, niet per se. Elke ruimte geeft een andere betekenis aan die wolk. In een oude kapel krijgt het automatisch iets goddelijks. Zit je in een fraai kasteel als d'Aspremont-Lynden dan krijg je zo'n wolk een bepaald filmisch karakter. Het kasteel werd tot in de zeventiger jaren gebruikt als psychiatrische inrichting en het interieur staat bol van de contrasten."

Heeft je werk ook betrekking op een fenomeen als opwarming van de aarde?

"Nee, daar ben ik in mijn werk niet mee bezig. De tentoonstelling waar ik nu in het Daelim Museum in Seoel aan meedoe, gaat wel over het weer. Er doen 26 kunstenaars aan mee die zich richten op klimaatverschijnselen. Het weer of water speelt wel steeds meer een rol in de kunst. Mijn werk past daarmee goed in de actualiteit."

www.daelimmuseum.org